

ERIK JØRGENSEN

Offentliggjort d. [19. april 2017](#)

Erik Jørgensen blev født i 1940 og voksede op ved Hadsten. Han blev oprindeligt udlært maskinarbejder, læste til ingeniør og endte med at blive tandlæge med egen klinik efter at han kom til Aarhus i 1970. Her bliver Erik interviewet af elever fra 5. A, Samsøgades Skole.

Interviewet af Mathias Sonne Bang og Yussuf Hassan, 21. februar 2017

HJEMMET, BARNDOM OG BESÆTTELSE

HVORDAN VAR DER I HJEMMET.

Hvordan mit hjem var. Jeg er født lige før 2. verdenskrig. Vi boede på landet. Hvis du har set Bonderøven, så var det sådan mit barndomshjem var. Vi boede ude i Hadsten som ligger 24 kilometer. herfra.

VAR DER MANGEL PÅ MAD.

Nej for vi var selvforsynende. Så mine forældre sørgede for at der var, det vi skulle bruge.

MIDT I KRIGEN, ALTSÅ VAR DER MANGEL PÅ MAD MIDT I KRIGEN.

Det har der været andre steder. Jeg mærkede det ikke som dreng. Overhovedet ikke.

NÅ OK. MEN, HVORDAN VAR DET SÅ, HAVDE NOGLE INTERNE LEGE. VAR I FATTIGE ELLER HAVDE I PENGE.

Jeg følte ikke vi var fattige, men vi havde ikke overskud.

DET KUNNE LIGE SÅDAN NÅ RUNDT.

Ja vi købte ikke sådan nye ting før senere.

LEGEDE DU SÅDAN MED PINDE ELLER LEGEDE DU MED LEGO.

Det fandtes ikke dengang. Vi legede med noget, der hed Tekno. Det var sådan nogle grønne skinner med en masse huller i. Så en masse skruer og så kunne man købe hjul og ting og sager, så kunne man bygge kraner, traktorer og biler og sådan noget.

SKOLEN. BLEV DU SLÅET I SKOLEN.

Nej, det var sådan en lille landsbyskole, hvor vi var 60 elever i alt.

OG DU VAR LÆRERENS KÆLEDÆGGE.

Nej det tror jeg ikke.

NÅ OKAY. MIDT I KRIGEN. FLYGTEDE DU SÅ I RÆDSEL ELLER ...

Nej mine forældre var åbenbart gode til ikke at gøre os forskrækkede. Vi boede sådan meget højt, så der kom tyske soldater ind i vores hjem. De skulle sende nogle meddelelser, så vi lagde aviser ud på vores spisebord og så stillede de radioen an der. Jeg kan lugte den der lugt af de våde uniformer. Det er hvad jeg kan huske og så de der soldater.

VAR DU IKKE BANGE FOR AT BLIVE SKUDT, DA DE KOM IND I DIT HUS.

Nej, på en eller anden måde så var det jo unge mennesker, som var sendt herop. Det var ældre mennesker. De følte ikke truende på nogen måde. De ville bare indenfor, så de kunne sende den der.

HVOR MANGE ÅR VAR DU CIRKA, DA KRIGEN FANDT STED.

Jeg var 3 år, 4 år og 5 år. Så jeg kan huske noget af det.

DU BLEV IKKE BANGE NÅR ALARMERNE RINGEDE.

Nej vi havde ikke nogen alarm ude på landet. Vi opdagede ikke rigtigt sådan for alvor.

I OPDAGEDE DET KUN, DA DE KOM.

Vi opdagede ikke de kom. Så skulle vi have sådan nogle mørklægningsgardiner, så der ikke kom lys inde fra husene om natten og om aftenen.

MEN SKETE DER SÅDAN NOGET MIDT I KRIGEN FOR DIG. MÆRKEDE DU AT DER SKETE NOGET FOR DIG INDEN I ELLER UDENPÅ. KOM DU TIL SKADE ELLER HVAD.

Vi var forsigtige. Min storebror han var 18 år dengang jeg blev født, og han var modstandsmand. Så der var noget at vi ikke skulle snakke om. Der var nogle ting som vi ikke gjorde. Men jeg vidste faktisk ikke hvad det var. Så jeg synes at vores forældre var gode til at passe på at vi ikke blev forskrækkede.

OGSÅ DET DER MED KRIGEN, NU HOLDER VI OS LIGE TIL KRIGEN. SÅ HVORNÅR SLUTTEDE KRIGEN SÅDAN CIRKA.

Den sluttede i 1945.

BLEV I SÅ GLADE.

Ja så blev vi glade. Så gik vi ud og var ude at feste.

UDE PÅ GADEN.

Ja ude på vejen var det jo.

HVOR GAMMEL VAR DU, DA KRIGEN SLUTTEDE.

Da var jeg fem år.

5 ÅR DA KRIGEN SLUTTEDE, SÅ DET VAR KUN 2 ÅR KRIGEN VAREDE.

Nej fem år. Den startede jo i 1940. Der blev jeg født og det jeg kan huske er fra jeg var 3-4 år og så sluttede den, da jeg var 5 år.

MEN HVAD SÅ. NU VED JEG JO GODT AT DET MESTE HANDLER SÅDAN OM OS OG DIG. MEN HVAD MED DIN STOREBROR.

Vi var fem søskende og min storebror var 18 år, så havde jeg en storesøster der var 17 og en bror der var 15 ½ og så en bror, der var 1 ½ år ældre end mig.

HVAD SÅ, SKETE DER NOGET MED DEN ÆLDSTE BROR DER.

Nej

INTERVIEWER : DET ER GODT AT VIDE.

Ja. Men nej det gjorde der ikke. Jeg arvede en revolver efter ham. Vi fandt den oppe på loftet. Sådan en seksløber.

JA MEN NU HANDLER DET HER JO EGENTLIG IKKE OM KRIGEN MEN OM 5-10 ÅR EFTER KRIGEN.

Ja det gør det jo.

SÅ VIL VI OGSÅ LIGE SPØRGE OM HVAD MED BYGNINGER OG SÅDAN NOGET. HAVDE I SÅDAN LANGT TIL NABOER, NÅR NU DET VAR UDE PÅ LANDET.

Altså vi havde nok 200 meter til nærmeste nabo. Og det sted jeg boede der var fem huse, en købmand, en skole og en kirke.

SKETE DER NOGET EFTER KRIGEN. VAR DER NOGLE STEDER, HVOR MAN MÅSKE IKKE KUNNE VÆRE SÅDAN BAGEFTER, FORDI DET VAR BLEVET BOMBET.

Nej vi var slet ikke blevet bombet, for det var langt ude på landet. Der var ikke rigtig nogen, der havde interesse i det.

NEJ, SÅ DER VAR OVERHOVEDET IKKE SKET NOGET DERUDE.

Nej, vi opdagede det faktisk ikke på den måde.

HVAD SÅ MED BÅDE DIN FAR OG DIN MOR. GIK DIN MOR BARE HJEMME.

Både min far og min mor var hjemme altid. Min mor lavede indendørs arbejde og hun hjalp ude i marken. Det gjorde vi også.

ALTSÅ NU HAR VI HAFT MEGET OPPE I VORES KLASSE OM, FOR EKSEMPEL AT BØRNE UDE PÅ LANDET SKULLE STÅ MEGET TIDLIGT OP OG SÅDAN NOGET. NÅR I NU VAR SÅ MANGE BØRN, STOD I SÅ OGSÅ OP ALLEREDE DER KLOKKEN 5 FOR AT VÆRE UD AT HENTE ÆG OG MALKE OG SÅDAN NOGET.

Nej, det gjorde mine forældre og så vågnede vi så klokken halv syv, syv og så gik vi i skole.

HVAD SÅ FØR I BEGYNDTE I SKOLE OG NOGET FØR BØRNEHAVEKLASSE OG SÅDAN. KAN DU RIGTIG HUSKE NOGET DER. VAR I BARE HJEMME.

Ja vi var bare hjemme og legede udendørs.

ALTSÅ NU VED JEG GODT AT DU MÅSKE OVERHOVEDET IKKE VED NOGET OM DET, FORDI DET ER SÅ LANG TID SIDEN. MEN HVAD MED FOR EKSEMPEL DIN MOR OG SØSTER. KAN DU NOGET OM VAR DE PÅ MADLAVNINGSKURSER OG SÅDAN NOGET FØRHEN.

Nej min mor arbejdede på landet dengang hun var ung og var i huset og lærte at lave husholdning på det sted. Så min søster lærte også af min mor at lave mad. Det var ikke så kompliceret dengang. Det var noget kød med kartofler med sovs og nogle grøntsager. Der var ikke sådan meget finere retter.

NEJ. MEN HVAD SÅ. NU HAR DU JO VÆRET UDE PÅ LANDET OG SÅDAN NOGET. MEN HVAD SÅ EFTER KRIGEN. HVAD BRUGTE MAN. VAR DER MÅSKE NOGLE NYE REDSKABER, DER KOM TIL EFTER KRIGEN, DER MÅSKE VAR LIDT STANDSET PÅ GRUND AF ...

Ja det er rigtigt. Der kom nye redskaber til efterhånden. Mine forældre fik så skiftet nogle af deres ting ud – "bonderøvsting" – til nogle nyere ting.

JA. OPLEVEDE DU MEGET SÅDAN NOGET AT MAN MÅSKE STOPPEDE SOKKER OG SÅDAN NOGET.

Ja, altså min mor. Der var en faldskærmsoldat, der var faldet ned og hans faldskærm var lavet af silke. Det fandt min far, den der faldskærm. Den klippede min mor op og syede skjorter til os. Og hun stoppede strømper og syede om. Min storebrors tøj blev syet om til noget vi kunne bruge. Så det var sådan genbrug. Og aldrig ret meget nyt.

MEN OGSÅ DET DER MED KRIGEN. EFTER KRIGEN VAR I SÅ OGSÅ SURE PÅ NOGLE AF TYSKERNE, FORDI DER GIK STADIG TYSKERE RUNDT HER I AARHUS.

Nej.

I HAVDE DET FINT NOK MED AT TYSKERNE PRØVEDE AT INVADERE, MEN ??

Jeg tror at mine forældre var gode til at holde det nede på et lavt niveau, så vi var ikke forskrækkede og vi blev heller ikke hadefulde.

NEJ, DET ER HELLER IKKE DET. MEN FOR EKSEMPEL HVIS ET LILLE BARN KOMMER TIL AT LAVE HITLERTEGNET, BLEV I SÅ SURE OG VILLE GÅ OVER OG SLÅ HAM.

Nej slet ikke.

NÅ FORDI DER ER NOGEN DER GØR DET, FORDI DE ER VIRKELIG SURE PÅ HITLER.

Nej.

OG NÅR HAN LIGE FÅR SAGT DET, SÅ KOMMER JEG TIL AT TÆNKE PÅ, OGSÅ NOGET DU SIGER AT DINE FORÆLDRE OGSÅ VAR GODE TIL AT HOLDE DET NEDE PÅ JORDEN OG DET ER IKKE NOGET, DER RAMMER OS OG SÅDAN NOGET. DER TÆNKER JEG OGSÅ SÅDAN LIDT, HAR DET MÅSKE OGSÅ VÆRET LIDT EN ØJENÅBNER, NÅR FOR EKSEMPEL DU FORTÆLLER AT TYSKERNE KOM IND TIL JER OG BARE FOR AT STILLE DEN DER RADIO OP. DE GJORDE VEL IKKE SOM SÅDAN NOGET VED NOGEN.

Nej slet ikke. De gjorde ikke noget. De var ikke voldsomme. De var ikke sådan påtrængende. De var bare sådan høflige og venlige. De var faktisk unge mennesker, som, jeg kan huske at én af officererne sad henne ved vores kakkelovn og fandt nogle billeder frem af sin familie og prøvede at vise os. Og han fik tårer i øjnene. Det gjorde at de var ikke farlige for os. De var bare mennesker, ikke.

JA.

Og vi vidste godt at der var et eller andet, som ikke var rigtigt. Men ikke andet.

NEJ, DET VAR BARE NORMALE, MEGET SYMPATISKE MENNESKER.

Det var faktisk dem vi oplevede meget. Det kan godt være at min storebror har oplevet noget andet. Det har han aldrig fortalt os.

NEJ. SÅ JEG GÅR UD FRA. ER DIN STOREBROR HER STADIGVÆK I DAG.

Nej han er død. Jeg er jo meget yngre end mine søskende ikke.

HVAD MED DIN MOR OG SØSKENDE. ER DER STADIG NOGEN AF DIN FAMILIE, DER LEVER ENDNU.

Nej, jeg er den sidste.

SÅ DU HAR INGEN FAMILIEMEDLEMMER.

Nej.

HAR DU BØRN.

Ja, jeg har en datter.

SÅ ER DU IKKE HELT ALENE ALLIGEVEL.

Nej. Jeg har en kone.

JEG TÆNKER OGSÅ NU SÅ LANG TID EFTER KRIGEN OG SÅDAN NOGET. SÅ MÅ DET VEL OGSÅ VÆRE MEGET RART OG SJOVT ALT DET VEL OGSÅ AT HAVE EN KONE OG NOGLE BØRN OG NOGEN MAN KAN FORTÆLLE ALLE MULIGE TING SÅDAN.

Ja, nemlig. Jeg er også begyndt at skrive noget. På grund af det her interview kom jeg til at tænke -hvad var det egentlig der skete – og så er jeg begyndt at skrive noget.

JA. MEN DET VEL OGSÅ DET DER MED, AT NU KAN VI SIGE AT NU HAR VI OGSÅ TALT RIGTIG MEGET OM, HVAD DER EGENTLIG SKETE INDE I BYEN OMKRING DET, OPPE I KLASSEN. SÅ MØDER MAN ÉN DER HAR BOET UDE PÅ LANDET, DET ER MÅSKE OGSÅ MEGET RART, FORDI NU HAR VI MÅSKE IKKE LIGESÅ MEGET AT SIGE VEL, FORDI VI HAR SÅDAN TÆNKT MEGET OMKRING FOR EKSEMPEL MÆRKEDE I MEGET, NÅR I FOR EKSEMPEL VAR BONDEMANDAGTIGT NOGET, AT DER FOR EKSEMPEL KOM EN FØTEX OG SÅDAN NOGET HERINDE.

Nej. Altså dengang jeg så blev 15-16 år og gik ud af skolen. Så kom jeg jo i lære i en anden by ikke. Der begyndte man at opdage at de der Føtex forretninger, de kom meget senere. Det er svært for jer at finde ud af, hvornår de ting dukkede op. De dukkede sent op i mit liv. Så vi havde kun en lille købmand og så havde vi 2 kilometer ned til en lille by, som havde nogle flere forretninger.

JA OG MAN HAVDE MÅSKE IKKE LIGE SÅ MEGET BRUG FOR KØBMANDEN, NÅR MAN ...

Nej, min mor samlede æg, som hun solgte til købmanden. Så købte vi varer. Så det var sådan en bytteting.

OGSÅ DET DER MED DIN FAMILIE. DU SIGER JO AT DU ER DEN ENESTE I DIN FAMILIE, DER STADIG ER I LIVE. MEN DU HAR DIN KONE OG BØRN. ER DU IKKE KED AF AT DU IKKE HAR MOR OG FAR OG SØSKENDE.

Jo, jeg savner da min familie på den måde, der er da klart.

MEN DET VI SIGER MED BÅDE KRIGEN OG DIN FAMILIE. GØR DET NOGET INDVIRKNING PÅ DIG LIGE NU. DU BLIVER LIDT RØRT OG KED AF DET OVER DET.

Nej det gør jeg faktisk ikke, fordi det var jo ikke så voldsomt. Det var noget andet, hvis der var nogen slået ihjel og nogen der var døde.

DET VAR BARE ALDERDOM OG KRÆFT OG SÅDAN NOGET.

Nej det var alderdom. De døde af alderdom. En naturlig død af alderdom.

NÅ SÅ INTET KRÆFT ELLER SÅDAN.

Nej de havde ikke nogen sygdomme faktisk.

NÅ OKAY. OGSÅ DET DER MED KØBMANDEN. HVOR LANGT VAR DER NED TIL EN SLAGTER.

Slagteren boede to kilometer væk, men vi havde nogen i familien, der var slagter. Han kom ud på landet til os og slagtede grise. Og min far slagtede selv høns. Så vi var sådan selvforsynende. Han kom og slagtede grisene.

MEN JERES MÆLK, HAVDE I DET I KØLESKABET ELLER HAVDE I BARE SÅDAN EN GIGANTISK ISBLOK, SOM I GEMTE NEDE UNDER ET STED.

Min far hentede mælk hos de andre landmænd og kørte ned på mejeriet, som lå to kilometer væk, i hestevogn. Og så havde han mælk med tilbage. Altså fløde og de ting, vi kunne bruge.

HVOR GEMTE I DET SÅ. HAVDE I KØLESKAB DENGANG.

Nej, han havde sådan noget is med tilbage. Og så havde vi ved siden af køkkenet sådan et rum der var sådan dybere nede, som var køligt og vendte mod nord. Der havde vi et stort kar med saltlage, hvor vi lagde kød ned i. Og når det ligger nede i saltvand, kan det holde sig i lang tid. Og mælk og sådan noget havde vi i is, men vi havde ikke noget køleskab.

NEJ. DET LYDER ALTSÅ HELT VILDT, DET DU FORTÆLLER.

Vi havde heller ikke vand inde i huset. Vi gik sådan 100 meter ud på marken og der var en pumpe, man gjorde sådan med, ligesom ovre i Den gamle By. Så havde vi en spand, vi bar vandet ind i huset med. Og så havde vi sådan en, som vi øste det op med. Så havde vi et komfur, hvor vi fyrede med brænde i. Og så kunne vi tage nogle ringe over og sætte vand over eller lave mad.

MEN KUNNE I SÅ MÆRKE, NU SIGE DU JO AT MEJERI OG SÅDAN NOGET VAR I NABOBYEN, KUNNE I MÆRKE DEROVRE FRA AT MÅSKE HAVDE VÆRET NOGET DER, ELLER VAR DER NOGLE BYGNINGER DER VAR STYRET SAMMEN ELLER ...

Der var ikke nogle bygninger, der var styrtet sammen, men der var én, der var blevet dræbt af tyskerne og der var lavet et mindesmærke eller sådan noget. Jeg ved ikke hvem det var.

Jernbanen gik igennem den der by, og der var altid tyske vagter på de der.

VAR DU VENNER MED NOGEN, DER VAR GODE VENNER MED TYSKERNE, SOM DU VIDSTE VAR GODE VENNER MED TYSKERNE INDTIL DE KOM OG ANGREB.

Nej slet ikke. Fordi ude på landet havde vi jo ikke noget med tyskerne at gøre, faktisk slet ikke. Det var kun når de kom forbi og skulle sende. Så de vidste bare at vi boede højt, så de ville bare ind. Tror det var to gange eller sådan noget.

NU HØRTE VI OPPE I KLASSEN I GÅR, AT DER VAR MANGE SÅDAN NOGLE STIKKERE, ALTSÅ DANSKE STIKKERE. DE GAD IKKE TYSKERNE, SÅ DE STAK ALLE MULIGE ANDRE FOLK, SÅ DE BLEV DRÆBT AF TYSKERNE.

Det havde vi ikke noget af, overhovedet ikke.

HAVDE I IKKE.

Nej. Der var en, der blev dræbt nede i nabokommunen. Men vi ved ikke rigtigt hvordan det var sket.

DU REGNER MED AT ALTING VAR DÅRLIGT OG BARE ER SKET PÅ DE ONDE MÅDER.

Ja men der var også fredelige ting.

OGSÅ DET DER MED, NU SAGDE DU LIGE AT I IKKE HAVDE KØLESKAB OG SÅDAN NOGET, DET LYDER LIDT VILDT. VI VAR DER JO IKKE OG NU HAR VI JO KØLESKAB OG ALT DET. ER DU SÅ GLAD FOR AT DET KOM OG SUPERGLAD FOR AT DE SÆLGER MERE.

Ja det er klart. Det gør jo livet meget nemmere ikke, fordi vi lukker bar op for vandhanen, så kommer der vand ud. Og vi sætter bare tingene ind i køleskabet ikke.

JA I STEDET FOR AT GÅ HELT DERUD HVER DAG OG SÅ HJEM IGEN.

Ja, men det gjorde vi jo mange gange i løbet af dagen, ikke.

MEN ALTSÅ KUNNE I OGSÅ GODT MÆRKE EFTER KRIGEN BARE, NU SAGDE AT KOM DER NYE LANDBRUGSREDSKABER OG SÅDAN NOGET, MEN HAVDE I OGSÅ MÆRKET NOGET TIL AT DER MÅSKE IKKE VAR KOMMET LIGE SÅ MEGET LÆDER OG KAFFE OG ALT SÅDAN NOGET.

Ja fordi under krigen og efter krigen fik vi sådan noget, der hed rationeringsmærker. Så kunne man købe ½ kg. kaffe på en måned. Så skulle man aflevere sådan et mærke til købmanden. Ellers kunne han ikke udlevere det. Ligesådan sukker. Sukker var rationeret indtil 1952, for eksempel

ALTSÅ HVAD SÅ. NU SIGER DU AT DU BOEDE LANGT VÆK FRA AARHUS MIDTBY. ALTSÅ EFTER KRIGEN KOM DU NOGLE GANGE HERINDE OG HAR DU SET NOGET HERINDE.

Nej vi kom ikke så meget, altså der hvor vi boede ligger lige midt mellem Randers og Aarhus, så vi tog mere til Randers af en eller anden grund. Så vi var faktisk ikke ret meget herinde.

Men jeg kan huske at min far, under krigen havde slagtet en gris. Så havde han lagt noget af det der kød ind under noget halm og sådan noget. Så var han kørt til Randers til noget familie med det i hestevogn og tilbage igen samme dag. For at de kunne få noget kød derinde.

OGSÅ DET DER MED KRIGEN. OPPE I VORES KLASSE HAR VI SNAKKET MEGET OM KRIGEN OG SKOLEN OG HJEMMET. DET MED KRIGEN VAR AT VI SÅ NOGLE FOTOGRAFIER MED NOGLE HUSE DER VAR BOMBET. DER VAR MANGE, DER VAR DØDE, TYSKERE DØDE. DER VAR MANGE OPRØREFOLK OG SÅDAN NOGET. MEN DA DU KOM IND TIL BYEN IGEN, FOR DU BOEDE JO UDE PÅ LANDET. SÅ DU SÅDAN ØDELÆGGELSER ELLER SÅDAN.

Nej. Vi vidste bare at Aarhus Universitet var blevet bombet. Det har I hørt om, ikke.

JA, VAR DER ANDRE STEDER DER VAR BLEVET BOMBET, SOM DU HØRTE OM.

Nej. Altså vi hørte om i København der var der bombet derovre ikke. Men da var jeg så gammel, så at jeg kunne huske det. Det kan godt være svært at huske eller vide om det er noget man selv har oplevet, eller om det er noget man er blevet fortalt.

NU VED VI JO GODT AT DU IKKE ER FLYTTET HERTIL SOM BARN. MEN HVORNÅR HAR DU SÅ TAGET SKRIDTET TIL AT FLYTTE TIL AARHUS.

Jeg kom i lære som maskinarbejder i noget, der hedder Langå. Der rejste jeg så frem og tilbage. Da jeg var færdig med det, så begyndte jeg at læse til ingeniør.

FRITID, SKOLE OG PLIGTER

NU ER VI SÅDAN FÆRDIGE MED AT SNAKKE OM KRIGEN. HVAD LAVEDE DU SÅ I DIN FRITID.

Mens jeg var barn.

JA.

Da jeg var helt lille og mens jeg gik i skole i Over Hadsten, som det hed. Så legede vi rigtig meget udendørs. Vi byggede sådan en tømmerflåde og sejlede på en lille sø. Byggede huler, skød med flitsbuer og slangebøsser.

HJALP DU DINE FORÆLDRE DERHJEMME I FRITIDEN.

Ja, ja. Vi havde sådan nogle faste ting, vi skulle gøre.

JA. HVAD SÅ DA DU KOM OP I 5. KLASSE OG SÅDAN NOGET. VAR DER SÅ UDE PÅ LANDET STADIGVÆK DET DER MED AT MAN BLEV DELT I TO. DEM DER SÅDAN VAR KLOGE, ELLER HVAD MAN SKAL SIGE, SOM KOM I EKSAMENS MELLETRIN AGTIGT OG SÅ

Jeg gik i skole indtil jeg var 10 år. Der gik jeg i den der lille landsbyskole. Og så dengang jeg var 10 år kom jeg i noget der hed realskolen nede i den der lidt større by, vi snakkede om. Den lå to kilometer væk. Der gik jeg så fra jeg var 10 år til jeg var 16.

SÅ DU GIK IKKE PÅ DET DER EKSAMENS MELLETRIN.

Nej, fordi det var der ikke noget, der hed dengang. Så i den lille skole der var vi to klasser der blev undervist samtidig hos én lærer. Der var kun to lærere og der var kun to små klasselokaler. Så de der 60 børn blev bare delt, så man havde to klasser i samme undervisning. Så der var ikke noget med de der evalueringer dengang. Og så kom jeg i realskolen og der gik jeg så i det der hed 1., 2, og 3. mellem og så realeksamen.

MEN VAR DET SÅ BARE HELT AFSKAFFET PÅ DET TIDSPUNKT, ELLER VAR DET BARE IKKE UDBREDT SÅ MEGET.

Det var ikke udbredt. Man kendte slet ikke dette evalueringssystem og vi blev ikke sådan vurderet på hvad vi kunne eller noget som helst. For at komme i realskolen skulle man opfylde nogle krav, som jeg aldrig vidste hvad var. Jeg kom ind på realskolen, men min storebror gjorde ikke.

DEN ÆLDSTE.

Nej ham der var 1 ½ år ældre end mig.

SÅ DU VAR DEN MINDSTE I FAMILIEN

Ja den mindste i familien og den eneste, der kom i realskolen.

OGSÅ MED DET DER MED DIN FRITID. DU HJALP JO DINE FORÆLDRE.

Ja.

KOM DU SÅ TIL AT GØRE NOGET FORKERT SÅ DU FIK NOGLE RAP OVER HOVEDET.

Nej. Vi blev faktisk aldrig slået. Mine forældre var meget sådan ...

RARE MENNESKER.

Ja de var rare mennesker og vi havde en fantastisk god barndom. Vi hadede ikke nogen og vi sloges ikke, det var sådan stille og fredeligt faktisk. Og det præger jo én resten af livet, det er jo klart.

JA, JA. DET ER JO NOK OGSÅ DERFOR DU ER SÅ GLAD.

Jamen altså glad og tilfreds.

DU SMILER HVER GANG MAN NÆVNER NOGEN FRA DIN FAMILIE.

Det er klart, når man har haft det godt, så er man jo så let til smil.

HVAD SÅ, NU KAN MAN JO SE AT VI HAR ALLE MULIGE MÅSKE FANCY DYR. HAR KATTE, HUNDE, MARSVIN OG HAMSTER OG FUGLE OG ALT SÅDAN NOGET. SÅDAN NOGET HAVDE I MÅSKE OVERHOVEDET IKKE ELLER ...

Vi havde masser af dyr. Vi havde 2 heste og den ene kunne jeg ride på. Vi var omgivet af dyr og vi snakkede med dem også. Vi havde kaniner, som vi kunne snakke med og en hund, som bare var ude og inde. Katte også, og vi så når de fik killinger og sådan noget. Vi var omgivet af dyr. Vi behøvede ikke at have "kunstige" dyr. Det var bare dyr sådan.

MEN DA DU SÅ KOM OP I SÅDAN VOKSENLIVET, BLEV DET SÅ BEDRE. KOM DU SÅ PÅ ARBEJDE, TJENTE DU SÅ MANGE PENGE.

Jeg blev udlært maskinarbejder og så flyttede mine forældre ned til en anden by. Så kunne jeg ikke få noget arbejde, jeg kunne ikke få en læreplads. Så hjalp jeg mine forældre med at bygge et hus sammen med min svoger, som er tømrer. Vi gik et år og hjalp mine forældre med at bygge det hus om. Så der lærte jeg rigtig meget om håndværk. Så kom jeg i lære som maskinarbejder og da jeg var færdig med det, arbejdede jeg som maskinarbejder et stykke tid, men det var slet ikke mig. Så begyndte jeg at læse til ingeniør. Jeg blev ikke færdig med det, jeg standsede. Så tog jeg en studentereksamen på aftenskolen. Så læste jeg til tandlæge her i Aarhus.

FLYTNING TIL AARHUS – OG NOGET OM SUNDHED

HVOR GAMMEL VAR DU SÅ EGENTLIG, DA DU FLYTTEDE TIL AARHUS.

Det gjorde jeg i 1970, da må jeg have været 30 år

HVOR MANGE ÅR ER DU SÅ NU.

Jeg er 76.

76.

Ja det tror jeg du har spurgt om før.

Har jeg. Du kan godt høre at han har mange år at løbe på endnu.

Med- Mig

NEJ HAM

Ja, ja

HAR DU PRØVET AT FÅ KRÆFT. SÅDAN KRÆFT I HJERTET ELLER ...

Nej jeg har faktisk aldrig fejlet noget, og jeg har aldrig ondt nogen steder.

OK. DU LYDER LIGESOM MIN FARFAR OG FARMOR. DE HAR ALDRIG VÆRET SYGE.

Det har jeg faktisk heller ikke. Altså jeg har brækket min tommelfinger engang ved at spille tennis.

HAN HAR BRÆKKET BEGGE MINE HÆNDER

Hvad har du dog lavet

JEG HAR GÅET BAGLÆNS OG HAR KØRT PÅ RULLESKØJTER OG HOPPET PÅ TRAMPOLIN OG EN MASSE ANDRE TING.

Ih du milde. Uha, du må passe bedre på dig selv.

MEN DET HAR JEG OGSÅ TÆNKT NOGET OVER. JEG SYNES AT NÅR MAN SNAKKER MED ÆLDRE MENNESKER, DER ER DE DER +60-65. HOSER – "NEJ SÅDAN SIGER DE ALTSÅ IKKE". JEG SYNES ALTID AT DE ER NOGEN DER SIGER, ALTSÅ AT DE EGENTLIG ALDRIG HAR VÆRET SYGE OG ALT SÅDAN NOGET. JEG SYNES ALTID DE SIGER AT DE KAN EGENTLIG IKKE FORSTÅ DET DER MED AT FOLK BLIVER VED MED AT BLIVE MERE OG MERE SYGE. OG STADIGVÆK EGENTLIG LEVER LÆNGERE FORDI, DA DE VAR BØRN BLEV DE IKKE SYGE OG DERES FORÆLDRE BLEV IKKE SYGE. DA LEVEDE DE BARE IKKE SÅ LÆNGE JO.

Men jeg tror at vores generation var ikke stressede. Vi var aldrig stressede. Og det tror jeg gør rigtig meget ved mennesker, ikke.

OK. OG SÅ DET DER MED, DU ER 76 ÅR, VAR DET SÅ GODT AT KOMME FRA BARN TIL VOKSEN OG TJENE DINE EGNE PENGE.

Det gik sådan glidende. Dengang jeg var i lære, tjente jeg jo ikke ret mange penge. Så blev jeg færdig. Så tjente jeg jo lidt flere. Og så mens jeg læste, tjente jeg jo ikke noget. Da jeg så var færdig med at læse begyndte jeg at tjene penge igen.

DET VAR LIDT SOM EN RUTSCHEBANE.

Det var ligesom en rutschebane.

MEN SÅ DU FEJLER IKKE NOGET. DU ER HELT FRISK.

Det synes jeg, ja. Jeg har i hvert fald aldrig ondt og sådan.

HVORDAN MED AARHUS?

HAR DU ET GODT FORHOLD TIL AARHUS.

Ja det synes jeg.

HVORDAN SYNES DU SÅDAN. DER HAR IKKE VÆRET PROBLEMER MED AT KOMME HEROVER OG HJEM IGEN.

Nej, nej. Vi flyttede herop i 1970. I 1976 var jeg færdig med at læse og så flyttede vi til Odense. Og der havde jeg så min egen klinik og så var der en tandlæge her oppe, som gerne ville have jeg flyttede herop, og så flyttede vi herop i 1994.

SÅ DU FLYTTEDE FREM OG TILBAGE.

Ja. Så har jeg været her siden 1994.

ALTSÅ KAN DU HUSKE DENGANG, HVOR DU LIGESOM BOEDE HER STADIGVÆK. FØR DU FLYTTEDE TIL ODENSE. ALTSÅ KAN DU HUSKE FRA DENGANG OG TIL NU MÅSKE NOGLE FABRIKKER, DER BLEV REVET NED OG BYGGET OP IGEN ELLER NOGET ANDET. ELLER NOGLE STORE BYGNINGER DER BLEV RENOVERET HELT VILDT ELLER ...

Der er sket rigtig meget alle mulige steder ikke. Virkelig meget. Specielt i den sidste tid ikke. Dengang jeg læste havde jeg jo ikke ret meget tid til at se så meget andet end at læse, tandlægestudiet er meget koncentreret. Der boede vi ude i Brabrand i Gellerupplanen.

JA, DET ER DER JEG BOR.

Ja. Det var nogle fantastisk lækre lejligheder derude. Og så cyklede jeg på arbejde.

BOEDE DU I BRABRAND, GELLERUP. ALTSÅ I TOVESHØJ.

Ja, Gudruns vej.

NÅ, DET ER TÆT PÅ HVOR JEG BOR.

Nå. Okay.

MEN JEG TÆNKTE OGSÅ PÅ. ALTSÅ NU SYNES JEG OPRIGTIG TIT AT MAN SER MEGET BYGGERIER RUNDT OMKRING. SÅ MEGET VAR DER VEL IKKE DENGANG. ALTSÅ LIGE EFTER KRIGEN ISÆR, FORDI DA HAVDE MAN JO IKKE MATERIALER OG SÅDAN.

Nej det er rigtigt. Der skete ikke ret meget. Det gik meget langsomt det sådan gik i gang.

JA FORDI JEG TÆNKER OGSÅ AT NU, SÅ STÅR DER NÆRMEST BARE KRANER OVER DET HELE OG KØRER KÆMPE LASTBILER OVER ALT.

Ja nu går det alt for hurtigt.

JEG TÆNKER BARE, AT MAN HAR JO IKKE HAFT SÅDAN NOGLE STORE KRANER OG SÅDAN NOGET DER

Nej overhovedet ikke.

MÅSKE HAR DET KUN LIGE STREJFET EN TANKE AT HAVE SÅDAN NOGET, IKKE.

Altså dengang byggede man på en anden måde. Der lavede man bare stilladser og så gik man op med materialerne. Man bar materialerne op.

MEN DA DU SÅ GIK I SKOLE. HVILKEN SKOLE GIK DU SÅ PÅ. GIK DU PÅ EN DER HEDDER SAMSØGADES SKOLE.

Nej jeg gik ude i Over Hadsten på sådan en lille skole ude på landet, ikke. Og så dengang jeg gik i realskolen var det i den anden by i nærheden som også var en lille by.

KOM I NOGLE GANGE PÅ LEJRTURE OG SÅDAN NOGET.

Nej. Altså min ældste storebror, som var 18 da jeg blev født, han var isenkræmmer og så havde han et job oppe i Fjerritslev. Har i hørt om Svinkløv Badehotel. Det der brændte.

NEJ

Det var et badhotel der brændte ned. Det har der været meget skriveri om. Der havde min storebror en kiosk, der var jeg så ude. Vi to drenge var tit på ferie deroppe ude ved vandet.

Var det det, du spurgte om. Hvad jeg lavede i min fritid og når jeg var på ferie og sådan noget. Der var vi tit deroppe.

NU SIGER DU BLEV KALDT LIDT HER TIL AARHUS MED DET DER TANDLÆGEKLINIK OG SÅDAN NOGET. KUNNE DU GODT MÆRKE AT DU MÅSKE KOM IND TIL MIDTBYEN, IND I SÅDAN EN TANDLÆGEKLINIK MÅSKE MED NOGLE SÅDAN LIDT NYERE TING.

Nej for den klinik jeg havde i Odense, den havde jeg selv lavet så det var helt nyt. Den klinik heroppe var faktisk ældre, men det var sådan en anden type patienter, som var i Aarhus.

HVOR BOR DU SÅ NU. FORDI DU SIGER AT DA DU KOM TIL AARHUS, SÅ BOEDE DU I BRABRAND. HVOR BOR DU SÅ NU.

Da jeg boede i Brabrand var kun dengang jeg læste. Da vi kom til Aarhus flyttede vi ind i sådan en stor lejlighed nede på Søndergade ved Clemens Bro. Ved du hvor det er. Hen over åen. Så vi bor lige midt i byen.

BØRNELEGE, BANK OG GAMLE KAMMERATER

OGSÅ DET DER MED DIN SKOLE. HAVDE DU NOGLE VENNER, ELLER LEGEDE DU BARE MED DIG SELV.

Nej. Nogle af de børn, som boede rundt omkring. Dem legede vi næsten altid med.

SÅ DU VAR PÅ GOD FOD MED ALLE.

Ja det synes jeg. Vi havde det rigtig sjovt. Vi lavede rigtig mange vilde ting.

HAR DU STADIGVÆK KONTAKT MED SÅ MED NOGEN AF DEM, ELLER ER DE HER IKKE MERE.

Jeg tror ikke de er her mere, men hvert 5. år så mødes jeg med dem, som jeg gik på realskole med og som jeg tog realeksamen med.

ER DET HVERT 15. ELLER HVERT 5. ÅR.

Til at begynde med gik der 25 år før vi mødtes første gang. Så er vi mødtes hvert 5. år siden ikke. Det er meget sjovt. Vi var 22 der gik ud af realklassen og vi er 19 der mødes. Så det er rigtig mange.

HVILKEN KLASSE GIK DU SÅ I A ELLER B.

Det var der ikke noget, der hed dengang. Det var kun A. Der var ikke delte klasser. Vi var kun 20 i hver klasse, ikke. Så der var ingen grund til at dele.

OKAY. OGSÅ DET DER MED AT DU HAR JO SAGT NU AT DIN FAMILIE. I HAVDE GODT. DU HAVDE EN FANTASTISK BARNDOM. SÅ DU HJALP DINE FORÆLDRE, HVAD GJORDE DU SÅ, HVIS NOGEN AF DEM IKKE KUNNE LAVE DERES JOB. DERES PLIGTER. VILLE DU SÅ HJÆLPE DEM. NU FOR EKSEMPEL DIN STOREBROR. DU SIGER JO AT HAN HAVDE ET ARBEJDE. HVIS HAN IKKE KUNNE KOMME HJEM TIL SINE PLIGTER. LAVEDE DU SÅ HANS PLIGTER FOR HAM. ALTSÅ I LAVEDE HINANDENS PLIGTER.

Ja, vi hjalp hinanden.

I HJALP HINANDEN.

Ja.

HVAD SÅ. NU VED MAN JO GODT AT DER JO SELVFØLGELIG IKKE ER GÅET SÅ MANGE PÅ SKOLEN JO, FORDI DET VAR EN LILLE BY. MEN SÅ MÅ I JO OGSÅ VÆRE RET TÆTTE OMKRING NOGET SOM OM MAN MÅSKE BLEV SLÅET OG SÅDAN NOGET. HAR DU KENDT NOGEN DENGANG SOM MÅSKE IKKE BLEV BEHANDLET SÅ GODT.

Der var ikke noget mobning dengang. Man havde på fornemmelsen at der var nogle som ikke var så dygtige. Og der var nogen, der lavede ballade. Men det blev så ordnet på en meget fin måde. Det med mobning, det kendte vi overhovedet ikke.

NEJ, MEN JEG MENTE OGSÅ SÅDAN MERE I HJEMMET. VAR DER NOGEN, SOM SÅDAN BLEV SLÅET DERHJEMME.

Nej det tror jeg ikke. Man snakkede i hvert fald ikke om det. Jeg tror heller ikke det var. Det virkede heller ikke sådan. De virkede meget frie og glade alle sammen. Så det tror jeg ikke.

NÅ NEJ. DET VAR OGSÅ BARE MERE FORDI AT MAN JO HAR SNAKKET MEGET OM, AT DER VAR MANGE DER GJORDE DET.

Ja det er rigtigt. Dengang var det mere almindeligt end det er nu om dage ikke.

JA OG OGSÅ FORDI DENGANG MÅTTE MAN JO GODT OG SÅDAN NOGET. SÅ VAR DET OGSÅ MERE SÅDAN AT FÅ AT VIDE OM DU HAR VÆRET BARE ÉN UD AF 10 ELLER 20 DER BARE LIGE HAR VÆRET HELDIG.

Det kan sagtens være, men det så ud som om derude hvor vi boede, var det bare sådan ikke.

JA, INGEN BLÅ MÆRKER.

Nej, nej. Overhovedet ikke.

ELLER HUDAFSKRABNINGER.

Nej eller det der var værre.

NU SIGER DU ALTSÅ AT I HAR BYGGET HULER, SKUDT MED FLITSBUER OG SÅDAN NOGET I JERES FRITID. MEN HVAD SÅ I SKOLEN.

Der legede vi jo bare ude i skolegården. De lidt ældre klasser stod bare stille henne og snakkede, vi andre legede bare sammen flere forskellige klasser.

DET VAR EGENTLIG OGSÅ MERE FOR AT HØRE, ALTSÅ HVAD MAN MÅSKE LAVEDE, FORDI I DAG DER HOPPER MAN JO NOK EGENTLIG MEST I SJIPPETOV, SPILLER HØVDINGEBOLD OG LEGET TIGGER OG SÅDAN NOGET. HVOR JEG TÆNKER AT DER ET ELLER ANDET STED MÅSKE OGSÅ MÅ VÆRE NOGLE LIDT ÆLDRE LEGE, SOM VI MÅSKE IKKE RIGTIG KENDER TIL.

Altså de der lege. Dem legede vi også. Så legede vi også noget der hed to mand frem for en enke eller sådan noget. Jeg kan ikke engang huske hvad det var.

NEJ. JEG VED GODT, AT DER ER NOGET, DER HEDDER DET.

Ja men jeg kan ikke huske hvordan det var.

NEJ MEN ER DET IKKE NOGET MED AT DER STÅR ÉN NÆRMEST INDE I MIDTEN OG SÅ SKAL DER VÆRE TO, DER SKAL LØBE UDENOM OG SÅ MØDES DE HERNEDE UDEN AT BLIVE FANGET.

Ja det er korrekt.

HAR DU PRØVET DET DER MED, AT DU HAR VÆRET TØRSTIG, AT DU IKKE HAR FÅET VAND MED OG DER VAR SLUKKET FOR AL VANDET. FORDI JEG SÅ ET TV PROGRAM, HVOR MAN SÅ FINDER EN FUGTIG STEN, VENDER DEN OM OG SLIKKER PÅ DEN. HAR DU PRØVET DET.

Nej.

JEG SKULLE BARE LIGE HØRE. DET LYDER OGSÅ LIDT MÆRKEKELIGT

Ja

MEN HVAD SÅ MED SÅDAN NOGET, ALTSÅ NU HAR JEG JO ALTSÅ OGSÅ EN MORMOR, ELLERS VILLE JEG JO IKKE VÆRE HER. MEN ALTSÅ DER KAN JEG JO HØRE AT DE SNAKKER RIGTIG MEGET OM AT DE LEGEDE RIGTIG MEGET MED KLOAKDÆKSLER OG HVOR DE LEGEDE MED GLASKUGLER. VAR DET SÅDAN UDBREDT UDE PÅ LANDET.

Vi spillede med noget, der hed marmorkugler. Ja glaskugler, dem havde vi også.

Vi havde også sådan nogle hønseringe. Kender du dem.

JA ER DET IKKE LIGESOM – JEG SKAL LIGE VÆRE SIKKER – FORDI JEG TÆNKER PÅ DEM, DER ER RUNDT OM NOGLE TØNDER.

Du ved sådan nogle små ringe, som er lavet af plastic. Som kunne de skrues sammen og man kunne lave sådan en lang kæde.

NÅ JA DEM HAR MAN STADIGVÆK. DE ER SÅDAN FIRKANTET I DAG.

Ja sådan firkantet, som kan kobles sammen.

JA DER ER LIGESOM ET HUL I OG SÅ KAN MAN KLIKKE DEM SAMMEN.

Ja, men min storebror, som jo var isenkræmmer, han forærede os sådan en dolk, som vi gik med også i skolen. En kniv. Det gjorde alle drenge. Det var bare sådan noget, man havde med i skolen.

OG HVIS I SÅ BLEV SURE PÅ HINANDEN.

Der skete aldrig noget.

MEN NOGET VI EGENTLIG HAR HELT GLEMT AT SPØRGE OM ER, HVAD SÅ DENGANG, HVOR SÅ I JO SÅ HJALP HINANDEN OG SÅDAN NOGET MED ARBEJDE PÅ GÅRDEN. HVORDAN VAR DET SÅ, NÅR I VAR SÅ MANGE MENNESKER. VAR DET SÅ BARE NORMALT AT MAN GJORDE DET, ELLER FIK MAN LIDT FOR DET.

Det var meget normalt at man gjorde det. Og så var der noget med at man skulle – hvis i har set Bonderøven så har han sådan nogle roer, der står i rækker. Roer er sådan nogle man giver køerne. Og de skulle så renses med et hakkejern. Der fik vi 10 øre per række, eller sådan noget, for at gøre det. Og det var vist også det eneste vi fik penge for, ikke.

ÅRELADNING OG DAGLIGVARER

HAR DU HAFT NOGLE VENNER SOM BLEV SYGE PÅ ET TIDSPUNKT. SÅ SKULLE DE TIL LÆGEN. OG SÅ FOR AT STOPPE BLODET, SÅ SKULLE LÆGEN SKÆRE IND HER FOR AT BLODET KUNNE LØBE UD.

Nej, det var noget der hed åreladning.

JA ÅRELADNING.

men det kendte vi slet ikke, nej. Jeg tror det er endnu ældre.

JA DET VAR JO HELT TILBAGE TIL 1070'ERNE. VAR DU IKKE MED I 70'ERNE.

Jo 1970'erne. Men jeg tror det var i 1870'erne, der var åreladning.

Det var 18-hundrede og 17-hundrede tallet måske.

Ja det er lang tid siden.

JA MEN OGSÅ. JEG HAR SNAKKET RIGTIG MEGET MED MINE BEDSTEFORÆLDRE OM DET, FOR JEG SYNES DET ER MEGA SPÆNDENDE SÅDAN NOGET MED ÆLDRE DAGE. DE SNAKKER OGSÅ RIGTIG TIT OM AT DER ER MANGE TING, DER SÅDAN VAR MEGET BILLIGERE OG SÅDAN NOGET. OGSÅ NOGET MED AT EN PAKKE TYGGEGUMMI NÆRMEST 1 ØRE. OG SÅ TÆNKER JEG AT SÅ HAR I OGSÅ HAFT DEN DER LILLE KØBMAND DERNEDE. HVOR STORT UDVALG HAR DER SÅ VÆRET DERNEDE. FORDI DER HAR NOK IKKE LIGE VÆRET SÅDAN MÆLK, FOR DET HAR DER JO VÆRET PÅ MEJERIET.

Han havde kun de ting, som kunne holde sig, ikke. Han havde sukker, mel, kaffe og nogle gryn og sådan noget. Men ikke noget stort udvalg. Han havde sådan en stor disk og nedenunder en masse skuffer. Så trak han bare en skuffe ud. Så havde han sådan en ske, tog poser og hældte mel over i.

LIGESOM NÅR MAN SER "JUL I DEN GAMLE BY"

Ja lige præcis. Det var sådan det var, ikke.

JA OG NU BEGYNDER JEG JO FULDKOMMEN AT TÆNKE PÅ "JUL I DEN GAMLE BY", MEN ALTSÅ VAR DER SÅ OGSÅ NOGLE KRUKKER MED FOR EKSEMPEL HOLD KÆFT BOLSJER.

Ja der var sådan nogle glas med nogle hold kæft bolsjer. Så kunne han lave sådan et kræmmerhus af pergamentpapir. Så kom han det deri, så vejede han det og så kostede det 25 ører eller sådan noget.

JA FOR HVOR MANGE.

Ja for et kræmmerhus på den her størrelse med 100 gram eller sådan noget.

ÅH JA, I KUNNE JO NOK IKKE LIGE SE HVOR STORT DET VAR FOR HANS HÆNDER, MEN MÅSKE SÅDAN 10 CENTIMETER ELLER SÅDAN NOGET.

Ja i et kræmmerhus.

JA DU VED, DET SPIDSE LIGESOM ET ENHJØRNINGEHORN.

Ja lige præcis.

GA-JOL TRICKET

NU DET DER MED DIN FAMILIE. DEN DU HAR NU MED DIN DATTER OG DIN KONE. HVORNÅR MØDTES DIG OG DIN KONE EGENTLIG.

Det gjorde vi i 1962

JA HVOR HENNE.

Jeg var hjemme og besøge mine forældre, som bor derude på landet. Min kone var inde og besøge sin familie i Aarhus, og så tog jeg med toget fra Aarhus til Randers. Jeg var soldat her. I 1962 var jeg soldat.

NÅ, FOR HVEM.

Så tog jeg med toget til Aarhus. Og så holdt toget i Aarhus og ventede på perronen. Der stod min kone derude sammen med sine to søstre. Det var aften. Og så kunne jeg bare se at hendes ældste søster gjorde sådan her. Og det kunne jeg seovre i det andet vindue. Det var sådan en åben vogn ligesom i en rutebil. Så kom min kone ind ad døren, så kiggede hun ind og så satte hun sig lige ved siden af mig.

KÆRLIGHED I LUFTEN FOLKENS.

Og så, hun røg dengang, ville hun tænde en cigaret ikke. Så sagde jeg at det desværre var ikke-ryger. Så var hun lidt i tvivl om at hun skulle gå eller at hun skulle putte den tilbage igen. Så tænkte hun, at hvis jeg nu går, så ser jeg ham jo ikke igen. Så lagde hun den tilbage igen. Så havde jeg en Ga-jol, så gav jeg hende den. Så kom vi til at snakke.

HVAD ER EN GA-JOL.

En lakrids, og så stod hun af i Fredericia og så spurgte hun mig om jeg vidste hvor hun skulle hen. Det vidste hun godt. Jeg var jo soldat i Fredericia. På Bülow's kaserne. Sådan kan det gå somme tider.

SÅ DU SKAL BEGYNDE AT TAGE TOGET.

Ja det er en god idé.

SOLDAT OG KOLD KRIG

OGSÅ DET DER MED, DA DU VAR SOLDAT. VAR DU SÅ MED I NOGEN FORM FOR KRIG ELLER.

Nej, men dengang da jeg var soldat, da var der Den Kolde Krig. Kan i huske det.

HVAD

Koldkrigen. Kan i huske det.

JA DER STÅR NOGET OPPE I VORES KLASSE OM DEN KOLDE KRIG.

Ja, der var sådan meget, meget spænding mellem Øst og Vest. Man snakkede også om atomkrig og nogle steder byggede man beskyttelsesrum nede under jorden og samlede lager, så man kunne overleve under jorden ikke. Og her i Danmark byggede man kæmpe store kommandocentraler nede under jorden. Så hvis der skulle komme krig så kunne Kongehuset og regeringen bo nede under jorden i flere måneder. Det har i ikke hørt noget om? Men det var det, der skete mens jeg var soldat. Og der var noget med at Kennedy og Krustjov. De var ved at lave en krig omkring Cuba. Noget der hed Svinebugtaffæren. Og da var jeg lige præcis soldat på det tidspunkt. Så vi lå i sådan en øvelseslejr ude i Boris, hvor ikke måtte snakke med nogen og vi skulle øve os i, hvad vi skulle gøre, ikke. Så det var det. Der var meget, meget spænding omkring det.

NU OGSÅ DET DER MED ALTSÅ AT DU ER SÅ MANGE ÅR. HVILKEN PRÆSIDENT VAR SÅ PRÆSIDENT FOR DE FORENEDE STATER. VIDSTE DU SÅ DET DEN GANG. VAR DET ABRAHAM LINCOLN.

Nej det var lidt senere. Det var, hvad hedder han, Nixon.

VAR HAN EN AF DEM, DER BLEV SNIGMYRDET.

Nej det var Kennedy. Det var Lincoln og Kennedy der blev snigmyrdet.

DER HAR SIKKERT OGSÅ VÆRET KRISE. LINCOLN VAR USA'S 16. PRÆSIDENT.

Ja der har sikkert været flere end dem.

JA OG MÅSKE OGSÅ EFTER DE ER GÅET AF. OG SÅ ER DET IKKE INTERESSANT LÆNGERE.

Ja det er rigtigt.

JEG TROR STADIGVÆK PÅ AT ABRAHAM LINCOLN HAVDE SÅDAN EN LILLE HÅND ELLER SÅDAN NOGET UNDER HATTEN.

Jamen det kan godt være.

HAN VAR JO PRÆSIDENT FOR 300 ÅR SIDEN.

Ja det er også lang tid siden.

RADIO OG TELEFONI

NÅ MEN DET KUNNE VÆRE AT VI LIGE SKULLE VENDE TILBAGE TIL DANMARK NU.

Nå, men ellers var jeg soldat i to år. Først blev jeg sergent og så var jeg reserveofficer, det hed løjtnant af reserven.

HVAD SÅ MED ELEKTRONIK, RADIO OG DERUDAD. VAR DET UDBREDT OG HVOR MEGET VAR DER.

Dengang jeg var barn havde vi ikke noget fjernsyn og vi havde heller ikke nogen telefon. Min kone og jeg fik telefon i 1970.

OG NEJ JOSEPH. DET ER IKKE EN IPHONE. (JOSEPH: NEJ, NEJ).

Det var sådan en gammeldags en.

HVORNÅR FIK I SÅ IKKE EN IPHONE, MEN SÅDAN EN METALTING. SÅDAN EN LANG EN.

Vi havde en almindelig telefon, en gammeldags telefon. Så købte vi sådan en Nokia som den næste.

EN NOKIA.

Ja lige præcis en Nokia. Og min kone har stadigvæk sin Nokia.

OG HVILKEN EN HAR DU.

Det er en Samsung

HAN HAR TAGET EN MEGET SPÆNDENDE POSE MED.

Sådan en

FANCY, PANCY MED TOUCHSKÆRM OG ALT MULIGT. JEG HAR DEN NYESTE NYE. DEN HAR VÆRET HER I ET PAR ÅR.

Så da vi flyttede her til Aarhus, da købte jeg en computer i 1994 som den første.

Så en kerne computer har jeg lavet mig selv. Er der ellers noget i skal vide.

MEN ALTSÅ DER I 50'ERNE, DER HAR DU STADIGVÆK IKKE VÆRET SÅ GAMMEL, MEN NU SIGER DU SÅ AT I TRODS ALT HAVDE EN RADIO. ALTSÅ LIDT HAR MAN VEL OGSÅ KUNNET FØLGE MED SÅDAN I OMVERDENEN.

Ja vi fulgte meget med i, hvad det skete. Så vi vidste godt, hvad der skete ikke.

EUROPA OG RESTEN AF VERDEN

HVAD SÅ MED FOR EKSEMPEL EUROPA DENGANG. HØRTE MAN SÅ MEGET OM EUROPA, ELLER VAR DET BARE SÅDAN OM BREDT SOM ET LAND I VERDEN.

Vi hørte meget om Europa ikke. Om de ødelæggelser der var efter krigen og hvordan man gjorde for at bygge det op igen. Man hørte om at USA lavede en Marshall hjælp til Vesteuropa for at bygge landene op igen ikke. Og det fik Danmark også noget af. Så man fandt ud af, at man skulle ikke gøre ligesom efter 1. Verdenskrig. Man var nødt til at hjælpe de der lande i gang igen, ikke.

HVAD SÅ MED DEN GENERELLE VERDEN. FORDI NU SER MAN JO ALT MULIGT MED, AT JA, JA NU HAR KINA LIGE LAVET VERDENS STØRSTE ATOMBOMBE FOR EKSEMPEL OG SÅDAN NOGET. MEN HVAD SÅ, ALTSÅ DENGANG, HAR DET VEL OGSÅ MEST VÆRET AT HVIS MAN HØRTE NOGET OMKRING HELE VERDEN. NOGET DER SÅDAN KOM LANGT FRA, FOR EKSEMPEL KINA, TOKYO-AGTIGT, SÅDAN NOGET UDENFOR EUROPA. SÅ HAR DET MÅSKE OGSÅ BARE VÆRET DET MEST VIGTIGE, MAN HAR FÅET AT VIDE. ELLER HVORDAN.

Ja det var nemlig kun det mest vigtige og det det blev næsten kun sagt én gang. Det var ikke sådan at det blev gentaget og gentaget. Det blev sådan sagt og de der store linjer fik man at vide. Men aldrig sådan ret meget detaljer. Man fik besked på, hvad der skete ikke. Så man kunne sagtens følge med i. Men der gik jo altid lang tid. Det er ikke som nu om dage, så ved man det jo næsten samtidig med at det sker ikke. Men dengang skulle det jo først igennem sådan nogle nyhedsbureauer, før det kom i radioen.

JA, MEN SÅ HAVDE I JO STADIGVÆK TRODS ALT RADIOEN, MEN DA HAR MAN MÅSKE MEST SÅDAN BRUGT OMVERDENEN, ELLER HAR DET MEST VÆRET DANMARK ELLER HVORDAN.

Det var både Danmark, Europa og så noget fra omverdenen.

JA LIGE DET MEST VIGTIGE.

Ja faktisk.

DET MEST TRÆLSE.

Ja højdepunkter.

JA DET DER KUNNE KOMME LÆNGST-AGTIGT.

Ja, det tror jeg.

DET MED EUROPA OG VERDEN. DA KRIGEN KOM. VAR DER NOGEN FRA DE ANDRE LANDE, DER KOM OG HJALP ELLER KLAREDE I BARE JER SELV.

Vi havde jo ikke krig i Danmark sådan på den måde. Vi var besat af tyskerne. Der var kun englænderne, der bombede tyskerne her i landet, ikke.

FORDI VI HAR FÅET AT VIDE AT USA OGSÅ KOM OG HJALP OG ENGLAND OG ALLE KOM OG HJALP.

Jo men englænderne sendte jo våben til modstandsfolkene her i Danmark, men der var ikke krig som der var. Vi blev ikke bombet som nu Polen gjorde. Vi blev bare besat af tyskerne, ikke.

Tyskerne lavede en masse fæstningsværk ude ved Vestkysten, så englænderne ikke kunne komme ind. Og ved Hanstholm og Frederikshavn er der lavet sådan nogle kæmpe kanoner. Der er faktisk museum deroppe, hvor man kan se hvordan hele det kæmpestore anlæg var lavet, ikke. De lavede sporvogne, der kørte med ammunition ud til de der store kanoner.

Og de er der stadigvæk de der forter. Og de store kanoner kunne faktisk skyde halvejs ud i Kattegat næsten til Norge, så de allierede ikke kunne sejle ind i Skagerak.

Det brugte tyskerne meget energi på, men vi havde ikke krig sådan på den måde. Der var modstandsfolk, som bekrigede tyskerne ved at sabotere jernbanelinjerne og sådan noget og gøre det besværligt for tyskerne.

JA JA. NU TALER VI JO RIGTIG MEGET OGSÅ OM OMVERDENEN OG DET SKULLE OGSÅ EGENTLIG MEST HANDLE OM 50'ERNE. NU SNAKKER VI MEGET OM RADIO OG AVISER OG SÅDAN NOGET. KUNNE MAN FOR EKSEMPEL LÆSE I EN AVIS ELLER HØRE I RADIOEN, DER I 50'ERNE, AT TINGENE EGENTLIG HAR VÆRET PÆNT MEGET STOPPET PÅ GRUND AF 2. VERDENSKRIG.

Ja helt klart. Meget gik i stå.

JA AT DER LIGE PLUDSELIG KOM SÅDAN EN KÆMPE STOR BØLGE IGEN MED AT NU KAN DU FÅ DET OG DET.

Transskriberet af Helga Aaboe, marts 2017